

Mexikanske Sedler.

Da Spanierne under Hernán Cortéz i 1520 erobrede Mexico, var landet beboet af en række indianske stammer, hvoraf de vigtigste var Maya-folket (fra o. 100 e.Kr.) og Aztekerne (o. 1300 e.Kr.). De havde udviklet en høj kultur, de havde byer med 30-50.000 indbyggere, og selv om de fleste af deres bygningsværker blev ødelagt af de kristne, er dog enkelte bevarede, bl.a. trinpyramiden i Teotihuacán (vist på reversen af 20 pesos-sedlen 1972), hvor man tilbad en slange (coatl), smykket med fjer af Quetzal-fuglen. Andre guder var mere menneskelignende, se reversen af 50 pesos 1973, som viser et gudebillede fra en grav-urne fra Zapoteca. Et andet interessant monument fra Indianer-tiden er Kalender-stenen på 1 pesos-sedlen 1950; stenen, der er 3,6 m i diameter, er nøjagtig planslebet og viser Solen i midten og forskellige astronomiske symboler udenom.

Når Cortéz så hurtigt kunne erobre landet, var det dels fordi han blev betragtet som Måneguden Quetzalcoatl, der skulle komme fra øst, og dels fordi Aztekerne var hadet af de undertvungne stammer. Den sidste Aztekerkonge, Cuauhtemoc, som Cortez lod henrette i 1525, er mindet på 1000 pesos-sedlen 1959.

Den senere befolkning var en blanding af Indianere, Spaniere og Mestizer, dvs. børn af en spansk far og en indiansk mor. Den herskende klasse var spansk. I 1810-11 gjorde Mestizerne oprør, men oprøret blev slået ned og anføreren, præsten M. Hidalgo (10 pesos-sedlen 1971), blev henrettet. Ligeså dårligt forløb en opstand to år senere, ledet af præsten Jose Maria Morelos (20 pesos 1972), men i 1820 lykkedes det Mexico at løsrive sig fra Spanien.

I 1823 dannedes forbundsrepublikken Mexico, bestående af 29 enkeltstater (og et forbundsdistrikt), hvoraf i hvert fald de 10 prægede deres egne mønter og hertil kom mønter fra forskellige oprørsgeneraler. Forholdene i Landet var meget urolige. Fra 1864-67 herskede den østrigske ærkehertug Maximilian med fransk hjælp som kejser. Derefter kom de liberale til magten under præsident Benito Juárez (50 pesos-sedlen 1973), der betegnes som grundlæggeren af det moderne Mexico. Han afløstes af Porfirio Diaz, der regerede diktatorisk til han i 1911 blev styrtet af F. Madero (100 pesos 1936, 1941). Da Madero blev skudt 1913, var Huerte præsident 1 år, men blev så efterfulgt af Carranza (Pick 435 ?).

I årene 1874-1914 fandtes der i Mexico 50 bankforetagender, som udstedte sedler lydende på fra 5 centavos til 100 pesos og i enkelte tilfælde tillige 1000 pesos; de sidstnævnte er dog nu meget sjældne. Foruden nogle store tyske og engelske banker var der i næsten hver stat et eller flere bankselskaber. Det største af disse var Banco National de Mexico med hovedsæde i Mexico City. På forsiden af bank-noterne har foruden bankens egne embedsmænd tillige Statens Tilsynsførende (Interventor del Gobierno) skrevet under. (Det ser ud til, at hver Bank har haft sin tilsynsførende). På mange af sedlerne er der på bagsiden trykt et stempel fra Finansministeriet med den pågældende banks navn. De fleste af sedlerne bærer tillige et stempel med en seddelafgift på $\frac{1}{2}$ -2 centavos eller 0,1 - 1 % af sedlens værdi.

I 1910 gjorde liberale og socialistiske kredse sammen med den farvede befolkning oprør mod regeringen, der var domineret af Kirken og af engelsk og amerikansk Kapital. Oprøret førte til en 10 år lang borgerkrig, som sluttede i 1920 med at den udenlandske Kapitals indflydelse reduceredes stærkt, og Mestizerne kom nu frem i første række.

Under borgerkrigen blev der fra mange sider udstedt sedler: De enkelte stater (Estados) og deres regeringer (Gobiernos), Finans-

hovedkasserne (Tessorerías), de offentlige kasser (Erario), Arméen (Ejército), Divisionscheferne, Røverbøvdingen og Frihedshelten General Francisco Villa (Pick 386-395), mange kommuner og forskellige kommissioner (herunder også "Kommissionen til Regulering af Handelen med Sisal-Hampegarn (Henequén)"), alle udgav de egne sedler, der vel nærmest må betragtes dels som nødpengsedler og tillige som middel til at skaffe penge i kassen. Sedlerne lød hovedsagelig på småbeløb, 5 centavos - 10 pesos, men i flere tilfælde blev der dog også udstedt sedler på 20-100 pesos. Mange af sedlerne er godt udført, men der forekommer også mere primitive serier.

Emissionen fra Bankerne hørte op i første halvdel af 1914. De sidste noter er daterede 1. juli. Pengesedlerne fra Borgerkrigen blev sendt ud i perioden fra juli 1913 til maj 1916. For årene efter 1916 gjorde Bent Petersen opmærksom på følgende notits i Krigspenge-Tidende for 1. september 1920, side 96:

"Angaaende de mexikanske Revolutions-Pengesedler har "Krigs-penge-Tidende fra en Forbindelse i Meksiko modtaget følgende Oplysninger:

Den uundgaaelige Følge af de politiske Kampe i Landet var denne, at de enkelte Partifæller, der kom til Magten, straks maatte beslutte sig til at udgive Papirpenge, da de ikke havde mere Guld, men disse Papirpenge tog hurtigt Overhaand, og snart var det hele et Kaos på Seddelpenge-Området, thi den ene Dag var een Slags Papirpenge erklærede gyldig af en General, og den næste Dag var de erklærede ugyldige af en anden General, og Modtagelsen af dem forbudt under Dødsstraf, alt dog indtil Folket hjalp sig selv ved simpelthen ikke mere modtage Papirpenge. Alle Betalingerne maatte derefter ske i Guld, og fra December 1916 til Januar 1920 har der udelukkende cirkuleret Guld og smaa Skillemønter af Sølv, men siden 1. februar d.A. er der paa Grund af Mangel paa Sølvskillemønt sat Papirpenge til 50 Centavos & 1 Peso i Omløb, og disse er udstedte af Regeringen, men der er ingen Tvangkurs, saaledes at man simpelt hen kan vise dem tilbage, naar man ikke vil have dem."

(De sidstnævnte sedler er Pick nr. 408 og 409. - Pick har tillige en serie nr. 691-694 fra Estado de Zacatecas med datoen 1/1 1919).

Efter borgerkrigen blev landets økonomi, der var blevet stærkt svækket under urolighederne, atter bragt på fode. Folketallet, der var faldet til 14 millioner i 1921, er nu oppe på godt 50 millioner, hvoraf de 3 millioner i hovedstaden, Mexico City.

Siden 1925 har Banco de Mexico haft eneret på seddeludstedelse i hele forbundsrepublikken. Den mexikanske Peso står i ca $\frac{1}{2}$ kr.

